

Sylwester Szafarz

Rosnący potencjał BRICS Plus

XVIII Konferencja na szczycie BRICS Plus odbyła się w dniach 12-13 września 2026 r. w New Delhi, pod przewodnictwem Narendry Modi, premiera Republiki Indii. W bieżącym roku 2026 wysoki przedstawiciel Indii pełni już po raz czwarty funkcję rotacyjnego Przewodniczącego BRICS Plus (poprzednio było to w latach: 2012 r., 2016 r. i 2021 r.). Nadrzędne motto merytoryczne Konferencji zostało sformułowane w następujący sposób: „Umacnianie odporności, innowacji, współpracy oraz zrównoważonego rozwoju”. Systematycznie zwiększa się liczba państw członkowskich BRICS Plus, np. od kiedy, w roku 2024, do 5 państw założycielskich dołączyły się także: Egipt, Etiopia, Iran, Arabia Saudyjska, Zjednoczone Emiraty Arabskie oraz Indonezja (w roku 2025). Następnie, również od roku 2025, do kręgu państw partnerskich zaliczają się: Białoruś, Boliwia, Kazachstan, Kuba, Malezja, Nigeria, Tajlandia, Uganda, Uzbekistan i Wietnam. Zaproszono też przywódców (invited leaders) Bahreinu, Bangladeszu, Burundi (to prezes Unii Afrykańskiej), Kuby, Filipin i Urugwaju oraz wysokich rangą przedstawicieli ONZ (Antonio Guterres), WTO, WHO, ASEAN i in.. Jednocześnie ponad 30 innych państw świata (np. Turcja, Tajlandia, Malezja, Wietnam, Algieria oraz Nigeria) wyraziło pragnienie przyłączenia się i współpracy z BRICS Plus w takiej, czy w innej racjonalnej formie. Argentyna też otrzymała zaproszenie do udziału w BRICS Plus, ale jej nowy prezydent, Javier Milei, odrzucił tę propozycję i przeorientował kraj ku USA, Izraelowi i Zachodowi - w ogólności.

Według stanu na dzień dzisiejszy BRICS Plus skupia już łącznie prawie 50% (dokładnie 49,5%) ogółu ludzkości. Organizacja ta obejmuje 33% obszarów lądowych Ziemi i posiada: 72% światowych zasobów (złóż) metali ziem rzadkich oraz wytwarza 45% Światowego Produktu Brutto i reprezentuje sobą 26% wartości obrotów handlu globalnego. W ramach BRICS Plus w coraz większej skali rozliczenia finansowe dokonywane są w walutach narodowych. Działa już ponad 2,500 specjalnych stref ekonomicznych oraz pomyślnie układa się współpraca dwustronna i wielostronna w ramach realizacji przedsięwzięć określonych w Inicjatywie Pasa i Szlaku (B&RI = Belt & Road Initiative). Jednocześnie państwa członkowskie, partnerskie i in. orientują się coraz bardziej w kierunku podejmowania współpracy w najnowszych dziedzinach gospodarczych i naukowo-technicznych, jak na przykład: sztuczna inteligencja, infrastruktura cyfrowa, badania kosmiczne, zielone technologie, rozwój o wysokiej jakości, światowe łańcuchy dostaw, likwidowanie wąskich gardeł w rozwoju, współpraca dla dobra obywateli (people-centric approach) i wiele innych.

Obok Chin – Indie plasują się w ścisłej czołówce wielkich mocarstw w ramach BRICS Plus (Rosja znajduje się nieco na uboczu tej czołówki z uwagi na wojnę z Ukrainą). Jak było do przewidzenia, Indie odegrały istotną rolę w ewolucji BRICS Plus oraz na analizowanej Konferencji prezentując wiele oryginalnych ocen, pomysłów i propozycji w kwestiach bricsowskich oraz międzynarodowych dotyczących zwłaszcza Globalnego Południa. Piszę o tym poniżej analizując główne treści przemówienia premiera Narenda Modi oraz końcowej Deklaracji z New Delhi. Na samym początku 2026 roku władze indyjskie podjęły wiele aktywnych poczynań merytorycznych, organizacyjnych i logistycznych celem zapewnienia pełnego sukcesu oraz powodzenia obrad konferencyjnych. Utworzono zespół z udziałem 313 wybitnych specjalistów celem właściwego przygotowania oraz sprawnego i owocnego przeprowadzenia obrad. W trakcie przygotowań do XVIII Konferencji na szczycie BRICS Plus

zorganizowano wiele interesujących narad monotematycznych na szczeblu ministerialnym i podobnym, a mianowicie w sprawach: - sądów najwyższych (4- 06.09.2026); academic forum (23-25.08.2026.); - sportu (23.08.2026.); - turystyki (21.08.2026.); - młodzieży (22.08.2026.); - łączności (21.08.2026.) ; - nauki, techniki i nowoczesności (22.08.2026.); - spraw zagranicznych (14.-15.05.2026.) i in. Merytoryczny plon tych narad był pożyteczny i pomocny dla XVIII Konferencji na szczycie, szczególnie dla redagowania Deklaracji końcowej z New Delhi. Jeszcze w dniu 13.01.2026. dr Subrahmanyam Jaishankar, minister spraw zagranicznych Republiki Indii, wygłosił ważne przemówienie strategiczne, w którym zaprezentował, m.in., stronę internetową Konferencji (brics2026.gov.in) oraz logo w kształcie stylizowanego kwiatu lotosu. Posiada ona również wyraziste znamiona polityczne. W tradycji indyjskiej takie logo oznacza skojarzenie tradycji i nowoczesności. Lotos umieszczony w środku logo jest wyrazem czystości, wytrwałości i postępu, a jego wielobarwne płatki odnoszą się do wszystkich krajów BRICS Plus oraz są wyrazem zbiorowej siły i jedności. W środku logo umieszczono symboliczne indyjskie pozdrowienie powitalno-pożegnalne zwane „namaste”, które to słowo wywodzi się z sanskrytu oraz oznacza okazywanie przez Indie ciepła, poszanowania i woli harmonijnej współpracy. Na powitanie (i na pożegnanie) w sławetnym geście namaste składa się dłonie na wysokości klatki piersiowej wraz z lekkim ukłonem. W obyczajowości indyjskiej gest ten oznacza, że „moja boskość wita (pozdrowia) twoją boskość; lub, po prostu - dzień dobry i do widzenia.

Przemówienia szefów delegacji:

Narendra Modi: pełny tekst przemówienia premiera Indii jest do wglądu w załączniku [1]. Poniżej podaję jedynie najważniejsze stwierdzenia zawarte w tym przemówieniu: XVIII Konferencję poprzedziło ponad 350 narad oraz imprez przygotowawczych zorganizowanych w 30 miastach Indii. W bieżącym roku przypada 20-lecie BRICS. W następnych latach należy pracować i współpracować wedle nowego ambitnego programu oraz umacniać i doskonalić nasze systemy. W związku z tym Indie proponują utworzenie w BRICS Plus instytucji ds. ciągłości (kontynuacji) oraz realizacji postanowień (BRICS Continuity and Implementation Mechanism). Ponadto, konieczne jest przeprowadzenie reformy istniejącego system globalnego, który przypomina piramidę, na szczycie której plasują się ośrodki władzy i podejmowania decyzji, zaś na dole mieszczą się państwa, których dotyczą te decyzje, ale które mają tylko niewiele do powiedzenia. Globalne Południe cierpi najbardziej w kontekście takiego niekorzystnego stanu rzeczy. Trzeba więc zamienić „piramidę uprzywilejowanych” na „platformę partnerów”.

W związku z tym, Indie zamierzają przedstawić na kolejnej Konferencji na szczycie 10 propozycji ws. reformowania globalnego z uwzględnieniem następujących kryteriów: - zreformowanie Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz światowych instytucji finansowych; - określenie nowego zakresu kompetencji umożliwiających zainteresowanym instytucjom efektywne reagowanie na pojawiające się wyzwania (zagrożenia); - równoprawny udział państw w stanowieniu globalnych zasad, szczególnie w takich branżach, jak: AI, strefa cybernetyczna, , biotechnologia oraz inne najważniejsze technologie. Ponadto, należy przemienić status Globalnego Południa z biorców zasad (rule-takers) na twórców zasad (rule-shapers).

Xi Jinping: (pełny tekst głównego przemówienia na I sesji Konferencji - por. zał. [2]. w wersji angielskiej A oto główne stwierdzenia prezydenta Xi: głównym i priorytetowym zadaniem jest nade wszystko zapewnienie rozwoju świata. W ciągu 20 lat swego istnienia BRICS odniósł wiele sukcesów. Można do nich zaliczyć, w szczególności, umacnianie pozycji Globalnego

Południa, zapewnienie, że multilateralizm jest nie do zatrzymania mimo oporu ze strony sił jednobiegunowości (unilateralizmu) i polityki z pozycji siły oraz całej fali deficytów (niedociągnięć) występujących w zakresie pokoju, rozwoju, bezpieczeństwa i zarządzania globalnego. W obliczu tego BRICS powinien odgrywać pionierską rolę w naszych czasach w interesie sprawiedliwości i wspólnej przyszłości dla wszystkich ludzi.

Jednocześnie BRICS Plus powinien być wiodącym pionierem w zakresie rozwoju stymulowanego przez innowacje oraz w zapewnieniu pokoju i stabilizacji., jak np. na Bliskim Wschodzie, gdzie sytuacja jest skomplikowana i płynna, np. w kwestii utworzenia dwóch państw (palestyńskiego i żydowskiego). Pionierska rola BRICS-u Plus jest również pożądana w kwestii wzajemnego uczenia się pomiędzy cywilizacjami oraz w zakresie reformowania i udoskonalania systemu zarządzania globalnego. W sumie, BRICS Plus stał się najbardziej wpływową platformą współpracy pomiędzy rynkami wschodzącymi (emerging markets), a krajami rozwijającymi się. W trakcie XVIII Konferencji odbyło się spotkanie prezydenta Xi z premierem Modi, w trakcie którego obaj przywódcy podkreślili partnerski charakter stosunków pomiędzy obydwojema wielkimi mocarstwami. Zdaniem prezydenta Xi, trzecie złote dziesięciolecie BRICS-u Plus (po dwóch dotychczasowych) zostanie zainicjowane w wyniku XIX Konferencji na szczycie, która odbędzie się w Chinach, w 2027 roku. Ważne znaczenie ma także przemówienie prezydenta Xi na II sesji Konferencji oraz zaproponowanie pięciu nowatorskich inicjatyw w następujących sprawach: - otwartość oraz kompleksowość AI; - ułatwienia w handlu i w inwestycjach; - współpraca w zakresie przemysłu cyfrowego; - kooperacja w dziedzinie rozwijania inteligentnej produkcji; - poszukiwanie, kształcenie i promowanie talentów w dziedzinie nauki i techniki.

Władimir Putin: (podaję najważniejsze stwierdzenia i oceny prezydenta, natomiast pełny tekst przemówienia - zał. nr [3]); państwa należące do BRICS Plus doskonalą i pogłębiają swe współdziałanie we wszystkich kluczowych dziedzinach. Organizacja ta dysponuje już ogromnym potencjałem intelektualnym i technologicznym oraz stosuje w praktyce zasady równości, dobrosąsiedztwa i wzajemnego poszanowania w swych przedsięwzięciach. Umacnia się wiarygodność i wpływy BRICS Plus na arenie międzynarodowej oraz trend ku autentycznemu multilateralizmowi (wielobiegunowości), natomiast coraz bardziej zanika jednobiegunowość (unilateralizm). Jednocześnie międzynarodowy układ sił zmierza w stronę Globalnego Południa i Wschodu, choć napotyka jeszcze na pewne trudności w tym procesie. Trudności te są związane z myśleniem określonych sił pochodzącym jeszcze z czasów kolonialnych i z dzieleniem świata na „kwitnący ogród” i na „dziką dżunglę” oraz z dążeniem tychże sił do odnoszenia korzyści kosztem innych. Niektórzy stosują wszelkie środki celem powstrzymania nowych konkurentów. Czynią to przy pomocy wojen celnych, bezprawnych sankcji, presji gospodarczej, szantażowania, ingerencji w sprawy wewnętrzne i stosowania siły (przemocy). Podsycają oni tłące się ogniska zapalne oraz prowokują nowe konflikty.

Dlatego nie działa odpowiednio cały system stosunków międzynarodowych, wobec czego Federacja Rosyjska dąży do konsolidacji ONZ, aby stała się ona bardziej efektywna w swych działaniach oraz domaga się rozszerzenia Rady Bezpieczeństwa ONZ poprzez przyłączenie doń państw z Azji, z Afryki i z Ameryki Łacińskiej. FR żąda także udoskonalenia systemu zarządzania globalnego, szczególnie w odniesieniu do takich instytucji jak MFW, Bank Światowy, Światowa Organizacja Handlu i in.; a także poprawienia koordynacji poczynań państw BRICS Plus wobec tychże instytucji. Rosja uważa, iż zwykle unowocześnienie współczesnego świata byłoby niewystarczające bowiem pojawiły się już nowe sektory, jak np. platformy gospodarcze, technologie finansowe, cyfrowa wymiana handlowa etc. Sektory te

potrzebują własnych uregulowań oraz instytucji. Dlatego powołano do życia w Szanghaju, w lipcu 2026 r., Światową Organizację ds. Współpracy w zakresie AI (World AI Cooperation Organization). Ponadto Rosja zgłosiła wiele inicjatyw w przedmiotach współpracy międzynarodowej, a mianowicie w: - zakresie płatności za inwestycje rozwojowe, - strukturach depozytów finansowych w ramach BRICS Plus, - nowych płatności inwestycyjnych oraz - utworzenia giełd zbożowych.

Istotne treści merytoryczne zostały również zawarte w przemówieniach reszty stałych członków BRICS Plus. Prezydent Cyril Ramaphosa (RPA) przedstawił preferencje swego kraju w zakresie rozszerzenia wymiany handlowej oraz inwestycji w ramach BRICS Plus, zwiększania wartości dodanej w rozwoju gospodarczym oraz stymulowania uprzemysłowienia szczególnie w Afryce. Z kolei, minister spraw zagranicznych Brazylii, Mauro Vieira mówił o priorytetach jego kraju w stosunku do pozostałych członków, szczególnie nowych państw członkowskich BRICS Plus oraz o konieczności rozwijania współpracy i kompleksowego dialogu w skali globalnej z państwami partnerskimi Organizacji. Jako główne tematy minister wyeksponował: - umacnianie fundamentów gospodarczych, - rozszerzanie roli i funkcjonowania Nowego Banku Rozwoju, - zwiększanie wymiany handlowej z rozliczaniem jej przy pomocy walut narodowych oraz rozszerzanie współpracy z państwami Globalnego Południa na czele z Indiami. Minister wyraził też poparcie dla Deklaracji z New Delhi.

Masoud Pezeshkian, prezydent Islamskiej Republiki Iranu, stwierdził na wstępie, że wytrzymałość gospodarcza nie może trwać bez zapewnienia bezpieczeństwa. Wezwał też państwa BRICS Plus do większej aktywności w obronie suwerenności narodowej, integralności terytorialnej oraz na rzecz zakazu stosowania siły. Istnieje pilna potrzeba (konieczność) ustanowienia bardziej zrównoważonego i kompleksowego ładu globalnego. Niemożliwe jest rozwiązywanie w pojedynkę problemów istniejących obecnie. Pojawia się przeto konieczność doskonalenia współpracy w ramach Globalnego Południa. Agresja USA oraz Izraela przeciwko Iranowi wykazała jak ataki na infrastrukturę gospodarczą, energetyczną oraz rozwojową powodują znacznie szersze konsekwencje. W tym kontekście mówca przedstawił ocenę sytuacji w Strefie Gazy i w Libanie, podkreślając, że prawo międzynarodowe wymaga efektywnej odpowiedzi na akty agresji militarnej, zabijania ludzi i niszczenia mienia. Prezydent wezwał państwa BRICS Plus do zwiększenia wysiłków w obronie suwerenności narodowej, integralności terytorialnej oraz wprowadzenia zakazu stosowania siły. Ponadto działania wojenne niszczą środowisko oraz zasoby naturalne. Na zakończenie przemówienia prezydent wyraził zdecydowane poparcie dla BRICS Plus.

Abdel Fattah El-Sisi, prezydent Egiptu stwierdził, że obecna sytuacja wymaga umocnienia wytrzymałości różnych modeli gospodarczych, wzmocnienia łańcuchów dostaw i kapitału ludzkiego oraz technologicznego, a także doskonalenia współpracy na linii Południe - Południe. Zrównoważony rozwój jest niezbędny w celu poprawienia sytuacji w dziedzinie energii, żywności, zaopatrzenia w wodę oraz celem sprostania wyzwaniom powodowanym przez zmiany klimatyczne. Konieczne jest również doskonalenie współpracy w zakresie czystej i odnawialnej energii, zagospodarowania zasobów naturalnych oraz umożliwienia krajom rozwijającym się dostępu do źródeł niezbędnego finansowania rozwoju oraz do rozwiązań technologicznych. Egipt kładzie szczególny nacisk na inwestycje w infrastrukturze, w sieci transportowej i w logistyce. Kanał Sueski znajduje się w samym centrum tych poczynań modernizacyjnych. Konieczne jest usprawnienie przepływów handlowo-inwestycyjnych w łonie krajów BRICS Plus, a to celem doskonalenia ich integracji gospodarczej oraz łagodzenia szoków zewnętrznych. Egipt jest zwolennikiem rozwijania i uprawniania współpracy z innym

państwami w ramach BRICS Plus, głównie celem tworzenia bardziej zintegrowanych i partnerskich powiązań w kluczowych dziedzinach gospodarczych. Podsumowując, BRICS Plus stanowi dobry model rozwijania współpracy również na linii Południe - Południe.

Prabowo Subianto, prezydent Indonezji jest zdania, że BRICS Plus odgrywa kluczową rolę w budowaniu systemu odporności globalnej, bowiem skupia on połowę ludzkości oraz wnosi znaczny wkład do gospodarki światowej i do handlu międzynarodowego. Stanowi to ogromny zbiorowy potencjał (enormous collective strength) i pomaga w tworzeniu skutecznego systemu zarządzania globalnego; oraz w wysiłkach na rzecz zapewnienia ludzkości pożywienia, źródeł energii itd., co przyczynia się do postępu w krajach rozwijających się. Jednocześnie znaczny potencjał krajów Globalnego Południa służy tworzeniu nowych instytucji światowych i systemu zarządzania nimi oraz wnosi znaczny wkład do umacniania pokoju oraz do stosowania zasad sprawiedliwości. „Łatwo wyobrazić sobie, co można by osiągnąć, gdyby nasz potencjał był w pełni wykorzystywany” - dodał prezydent. Ponadto, istnieje potrzeba utworzenia silniejszego globalnego systemu multilateralnego (wielobiegunowego) dla dobra wszystkich krajów niezależnie od ich wielkości i potencjału. ONZ powinna znaleźć się w centrum takiego ładu oraz przeprowadzić odpowiednie reformy u siebie, aby stać się jeszcze bardziej reprezentatywną, jak również służyć lepiej narodom i państwom świata. Analogiczne reformy usprawniające powinny też zostać uskutecznione w międzynarodowych instytucjach finansowych. „Handel i waluty nie powinny być traktowane jako broń” („trade and currency must not be weaponized”). Książę Faisal bin Farhan bin Abdullah, minister spraw zagranicznych Arabii Saudyjskiej przemawiał w imieniu następcy tronu, księcia Mohammeda bin Salmana. Mówca rozpoczął swą wypowiedź od stwierdzenia, że bezpieczeństwo Arabii Saudyjskiej, jej integralność terytorialna i majątek narodowy nie podlegają dyskusji (kwestii) - „are not negotiable”. 6 krajów należących do Rady Współpracy w Zatoce (Perskiej, GCC = Gulf Co-operation Council) sprzeciwia się atakowaniu ich terytoriów, podmiotów i obiektów o żywotnym znaczeniu - niezależnie od takiego, czy innego usprawiedliwiania tych czynów. Mówca zaapelował o złagodzenie napięcia w tamtym regionie (de-escalation) oraz o rozwiązania dyplomatyczne i podkreślił duże znaczenie zapewnienia bezpiecznej żeglugi przez Cieśninę Hormuz, a także przez inne szlaki morskie. Następcą tronu w Zjednoczonych Emiratach Arabskich, książę Sheikh Khaled bin Mohammed bin Zayed Al Nahyan, oświadczył, że istnieje potrzeba intensyfikacji wielostronnej współpracy gospodarczej państw wchodzących w skład Globalnego Południa szczególnie w takich branżach jak: transformacja energetyczna, rozwój finansów cyfrowych oraz ustabilizowanie sytuacji w poszczególnych regionach. Delegat ZEA przeprowadził też owocne rozmowy z premierem Narendrą Modim i z prezydentem Iranu Masoudem Pezeshkianem.

Z kolei, interesujące przemówienie wygłosił Abye Ahmed Ali, premier Etiopii. Jego zdaniem, istnieje konieczność umacniania odporności globalnej oraz aktywnego, efektywnego włączania jej (odporności) do systemów zarządzania i przewidywania skutków kryzysów. Właśnie taka metodologia ułatwia Etiopii sprostanie istniejącym wyzwaniom; np. kraj ten zdołał uzyskać samowystarczalność żywnościową i położyć kres importowaniu zboża. Jednocześnie dzięki zwiększeniu produkcji leków można prowadzić prewencyjną politykę ochrony zdrowia społeczeństwa oraz intensyfikować cyfrowe przeobrażenia w gospodarce. Utworzony został Medemer Al University, żeby kraj mógł sprostać coraz większemu zapotrzebowaniu na prace naukowo-badawcze, na stymulowanie rozwoju oraz na innowacje. Etiopia popiera rozwijanie współpracy w ramach BRICS Plus w ww. oraz w innych dziedzinach. Przy okazji XVIII Konferencji premier przeprowadził wiele interesujących rozmów z innymi uczestnikami obrad -

stałymi członkami i partnerami tej Organizacji. Przedmiotem rozmów były, w szczególności, przedsięwzięcia inwestycyjne, sprawy regionalne, transfer technologii oraz współpraca w branży budownictwa, turystyki, kopalnictwa surowców, dokonania Etiopii w zakresie AI, reformy w funkcjonowaniu systemów cyfrowych, energii odnawialnych, rozwoju infrastruktury przemysłowej i rolnictwa (bezpieczeństwa żywnościowego); oraz możliwości współpracy różnych krajów w lotnictwie cywilnym z uwzględnieniem kluczowego położenia geostrategicznego Etiopii w tej dziedzinie. Bez wątpienia, treści zawarte w przemówieniach oraz w rozmowach przedstawicieli nowych państw członkowskich BRICS Plus ożywiły i wzbogaciły poważnie dorobek obrad XVIII Konferencji na szczycie.

Treści Deklaracji końcowej

Ten fundamentalny dokument programowo-polityczno-merytoryczny (zał. [4]), uchwalony dn. 12.09.2026., stanowi tradycyjne uwieńczenie dorobku XVIII Konferencji na szczycie, szczególnie w sprawach dalszego rozwoju BRICS Plus, ewolucji sytuacji międzynarodowej oraz zadań natury regionalnej i globalnej z tego wynikających. Deklaracja liczy 140 punktów i odzwierciedla trzy podstawowe filary współpracy BRICS: politykę i bezpieczeństwo, gospodarkę i finanse oraz współpracę kulturalną i społeczną (people-to-people). Intensywne prace przygotowawcze i redakcyjne nad tym dokumentem sprawiły, że został on uchwalony jednomyślnie, bez poprawek. Zachęcam do wnikliwego zapoznania się z treściami tej Deklaracji. Dlatego też poniżej zamieszczam jedynie wybrane oraz chyba najważniejsze treści tego unikalnego całościowego dokumentu, jakiego nie dopracowała się chyba żadna inna organizacja globalna, czy regionalna; dokumentu, którego celem i nadrzędnym humanistycznym przeznaczeniem jest autentyczna troska o dobro całej ludzkości.

Rozdział I: XVIII Konferencję na szczycie poprzedziło ponad 400 imprez specjalistycznych na szczeblu ministerialnym, parlamentarnym, eksperckim itp.. W Deklaracji potwierdzono poparcie BRICS Plus dla kompleksowego zreformowania i ulepszenia systemu zarządzania globalnego oraz dla multilateralizmu - z poszanowaniem norm Karty Narodów Zjednoczonych. W tym procesie ONZ zajmuje kluczową pozycję, zwłaszcza jeśli chodzi o zapewnienie odpowiedniej reprezentacji w jej organach (szczególnie w Radzie Bezpieczeństwa) krajów rozwijających się z Azji, z Afryki, z Ameryki Południowej i z Karaibów. Niewolnictwo było największą zbrodnią przeciwko ludzkości. Multilateralizm (wielobiegunowość) zapewni nowe możliwości rozwoju, w którym Globalne Południe stanie się ważną siłą motoryczną. ("Jeszcze nigdy w historii ONZ kobieta nie została wybrana na stanowisko Sekretarza Generalnego tej Organizacji"). BRICS Plus pomaga czynnie w realizacji ONZ-towskiej Agendy 2030 oraz w wysiłkach na rzecz zwiększenia efektywności instytucji rodem z Bretton Woods, Światowej Organizacji Handlu i in. oraz stwierdza, że nakładanie sankcji na poszczególne państwa jest sprzeczne z normami prawa międzynarodowego, szczególnie Karty NZ.

Rozdział II: umacnianie pokoju i bezpieczeństwa globalnego wymaga również globalnych poczynań. BRICS Plus opowiada się zdecydowanie za pokojowym rozwiązywaniem sporów oraz za rozbrojeniem i za dialogiem prewencyjnym (preventive diplomacy) celem niedopuszczenia do konfliktów zbrojnych. Także w tym duchu kraje BRICS Plus uczestniczą w misjach pokojowych i domagają się np. zakończenia blokady Kuby. Organizacja żąda też ograniczenia wydatków na siły zbrojne, likwidacji niebezpieczeństwa nuklearnego, powszechnego rozbrojenia, tworzenia stref wolnych od broni nuklearnej oraz innych broni masowej zagłady. W Deklaracji zawarte jest też potępienie korupcji i bezprawnej produkcji oraz handlu narkotykami..Bardzo niepokojąca jest eskalacja napięcia na Bliskim Wschodzie oraz w

Azji Zachodniej, co wymaga maksymalnej powściągliwości i zapewnienia ochrony szczególnie obiektów cywilnych; a także przestrzegania wymogów zawieszenia broni, nieutrudniania pomocy humanitarnej, szczególnie dla ludności Strefy Gazy oraz niezmuszania jej do opuszczania tej Strefy. Uregulowanie tamtejszego konfliktu możliwe jest jedynie pokojowo wraz z przestrzeganiem praw Palestyńczyków. Państwo palestyńskie powinno stać się członkiem ONZ i zostać przywrócone w granicach z 1967 roku. Dotyczy to Gazy, Zachodniego Brzegu Jordanu i Wschodniej Jerozolimy, która powinna stać się stolicą państwa palestyńskiego. W tym względzie „nie należy zmieniać historii i prawnego statusu okupowanej Jerozolimy. Niezbędna jest również obrona suwerenności oraz integracji terytorialnej Libanu i Syrii, położenie kresu pogarszaniu sytuacji w Sudanie („problemy afrykańskie powinny być regulowane przy pomocy rozwiązań afrykańskich”) oraz przeciwstawianie się wszelakim poczynaniom ekstremistów i terrorystów. BRICS Plus docenia ONZ-owski rejestr terrorystów i ośrodków terroryzmu, potępia ekstremizm i radykalizację młodzieży oraz opowiada się jednoznacznie za pozytywnym rozstrzygnięciem kryzysów humanitarnych występujących na świecie, a także potępia ataki przeciwko obiektom cywilnym. Niezbędne jest korzystanie z metod dyplomacji oraz współpracy celem poszukiwania rozwiązań dla wspólnych wyzwań człowieczeństwa.

W innych sprawach: Konferencja wyraziła uznanie dla poczynąń BRICS Plus w zakresie zdalnych badań kosmicznych, w doskonaleniu postępu naukowo-technicznego w tej mierze - w celach pokojowych, a nie militaryzacji przestrzeni kosmicznej. Deklaracja odnosi się także do działań BRICS w zakresie umacniania pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego, multilateralizmu, niewykorzystywania zdobyczy technologii cyfrowej jako środka zagrażającego bezpieczeństwu, jako stymulatora przestępczości cybernetycznej, dezinformacji i mowy nienawiści. Właściwe wykorzystywanie telekomunikacji powinno dobrze służyć sprawie umacniania pokoju oraz promowania rozwoju społeczno-gospodarczego itp. W tych dziedzinach ważna jest rola BRICS Plus jako ważnej instytucji (płaszczyzny) dla prowadzenia dialogu.

Istotne znaczenie ma też stanowisko Konferencji w sprawie ochrony zdrowia w skali światowej. W tej mierze należy stosować metody całościowe, zwiększające odporność (wytrzymałość) systemu i służące obywatelom. Konieczna jest koordynacyjna rola Światowej Organizacji Zdrowia w kwestii ostrzegania, prewencji i przeciwdziałania, szczególnie w odniesieniu do infekcji najbardziej zaraźliwych (most infectious diseases), w zwalczaniu otyłości i chorób z nią związanych oraz chorób psychicznych. BRICS Plus wyraża poparcie dla medycyny tradycyjnej występującej w wielu krajach. Podsumowując, konieczne jest umacnianie infrastruktury ochrony zdrowia i zwiększanie produkcji leków, także w skali lokalnej i regionalnej. Dla zdrowia społecznego kluczowe znaczenie ma także zwiększanie produkcji żywności oraz zapewnienie odpowiedniego bezpieczeństwa żywnościowego i wyżywienia obywateli. Na poparcie zasługuje utworzenie, w ramach BRICS Plus, giełdy zbożowej oraz podejmowanie wysiłków celem niedopuszczenia do gwałtownego niedostatku i kryzysu w dostawach niezbędnych artykułów, np. nawozów sztucznych. Przeto utworzenie globalnego sojuszu przeciwko ubóstwu i pladze głodu ma zasadnicze znaczenie z punktu widzenia rolnictwa i systemów żywnościowych. Zasadniczej poprawy wymaga też wspólne przeciwstawianie się klęskom żywiołowym, szczególnie na rozległych obszarach Globalnego Południa, co powinno prowadzić do wdrożenia systemów ostrzegania i ograniczania ryzyka z tego powodu.

Jeśli zaś chodzi o bezpieczeństwo energetyczne, to kluczowe znaczenie dlań ma cyfryzacja oraz dywersyfikacja (zróżnicowanie) źródeł i systemów energetycznych; a także zapewnienie

nierozzerwalnych łańcuchów dostaw niezbędnych urządzeń, surowców i materiałów, szczególnie takich, które zapewniają zerowy bądź niski poziom emisji gazów cieplarnianych. Dlatego też należy stymulować efektywność Nowej Rewolucji Przemysłowej oraz powiększać rolę sektora przemysłowego w tworzeniu dochodu narodowego i w przeobrażeniach strukturalnych.

Oznacza to przechodzenie do sprawnego rozwoju zakładów przemysłowych (smart factory development). W tych staraniach coraz ważniejsze znaczenie ma współpraca międzynarodowa w dziedzinie nauki i techniki oraz w innowacjach, np. w technologiach kwantowych, w dziedzinie kabli podmorskich oraz w globalnych powiązaniach cyfrowych. Chodzi także o ustanowienie bezpiecznego otoczenia cyfrowego dla dzieci, młodzieży i seniorów.

W tym kontekście AI zapewnia ogromne możliwości stymulowania wzrostu gospodarczego oraz zrównoważonego rozwoju dla wszystkich. Na poparcie zasługuje tworzenie specjalnych stref ekonomicznych w różnych zakątkach globu. BRICS Plus opowiada się też za pogłębianiem pragmatycznej współpracy gospodarczej oraz partnerskiej pomiędzy państwami członkowskimi; z jednoczesnym zapewnieniem bezpieczeństwa cyfrowego, z wyrównywaniem dysproporcji i obciążeń z powodu zmian klimatycznych, z własnym systemem ubezpieczeń, opodatkowania, opłat celnych, rent i emerytur oraz za utworzeniem grupy zadaniowej (task force) ds. wzrostu i rozwoju gospodarczego. Powstanie także BRICS' New Investment System. Inne zadania w dziedzinie gospodarczo - społecznej obejmują: - wspólne badania ws. zadłużenia krajów rozwijających się; - sprzeciw wobec jednostronnych poczynań karnych i protekcyjnych; - badania ws. zmian klimatycznych i możliwości zrównoważonego rozwoju; - korzystanie z mądrości, doświadczeń i wiedzy poszczególnych obywateli oraz wspólnot ludzkich; - dbałość o różnorodność przyrodniczą (bio-diversity), szczególnie o lasy tropikalne; - hamowanie procesu pustynnienia i suszy, degradacji gleby oraz burz piaskowych i pyłowych. Sensownego rozwiązania wymagają także problemy odpadów zwiększających się wskutek urbanizacji i industrializacji oraz zmian w nawykach konsumpcyjnych obywateli. Doskonalona będzie współpraca urzędów statystycznych oraz instytucji zajmujących się problematyką prawa własności. Wyrażono poparcie dla G-20 oraz dla Nowego Banku Rozwoju z siedzibą w Szanghaju. Kontynuowane są prace i dyskusje nad koncepcją BRICS New Investment Platform (NIP).

Rozdział III Deklaracji zawiera wiele cennych postanowień oraz zadań programowych dotyczących współpracy i wymiany społecznej (people-to-people exchanges) w ramach BRICS Plus. XVIII Konferencja opowiedziała się za rozwijaniem, za unowocześnieniem oraz za doskonaleniem wzajemnej współpracy w następujących dziedzinach: - dynamiczne współdziałanie szczególnie pomiędzy parlamentami, ośrodkami turystycznymi, uczelniami, przedsiębiorcami, zwłaszcza z organizacjami kobiecymi i młodzieżowymi; - rozwijanie kontaktów pomiędzy związkami zawodowymi i rynkami pracy; umacnianie oraz urozmaicanie powiązań kulturalno-artystycznych, które konsolidują więzi pomiędzy narodami i państwami BRICS Plus; - opracowanie wspólnego rejestru twórców i artystów kulturalnych; - ożywianie kontaktów pomiędzy muzeami, archiwami, uczelniami i bibliotekami; - rozszerzanie wymiany turystycznej, która jest ważną siłą napędową wzrostu gospodarczego; - promowanie ekoturystyki i kontaktów sportowych; - eksponowanie roli młodzieży w kontaktach międzynarodowych; - efektywne współdziałanie pomiędzy instytucjami wymiaru sprawiedliwości; - utworzenie wspólnej internetowej archiwalnej bazy danych; - udzielenie poparcia dla ważnych wydarzeń przewidzianych jeszcze w roku 2026, a mianowicie: - forum parlamentarne, - narada grupy ekspertów (think tank) BRICS Plus, - forum cywilne (obywatelskie) i forum akademickie BRICS Plus.

W Deklaracji wyrażono podziękowanie władzom indyjskim za sprawne zorganizowanie XVIII Konferencji na szczycie oraz poparcie dla władz chińskich z tytułu objęcia rotacyjnego przewodnictwa i zorganizowania w ChRL, w 2027 roku, XIX Konferencji na szczycie BRICS Plus.

Uogólnienia i wnioski na przyszłość

Analiza ustaleń szczytu wskazuje, że - w tak trudniej, skomplikowanej i niebezpiecznej sytuacji międzynarodowej - BRICS Plus przedstawił jej (sytuacji) wnikliwą kompleksową analizę oraz konkretny wręcz unikalny program globalny celem wyprowadzenia naszej cywilizacji z istniejącej zapaści i skierowania jej na właściwą, wręcz zbawienną drogę rozwoju. Z powyższej faktografii i analizy wynika, że na XVIII Konferencji dokonany został ogromny krok naprzód w ewolucji BRICS Plus - ilościowy (nowi członkowie, partnerzy i kandydaci) oraz jakościowy (podejście innowacyjne i reformatorskie). Owe kompleksowe dokonania, oceny i programy dotyczą dwóch głównych płaszczyzn działania Organizacji - wewnętrznej i zewnętrznej (globalnej). Takie podejście jest logiczne i pożyteczne, bowiem BRICS Plus nie funkcjonuje w jakiejś wymaginowanej próżni ziemskiej, czy kosmicznej, lecz w konkretnym nader złożonym i zabagnionym kontekście polityczno-strategicznym, społeczno-ekonomicznym, naukowo-technicznym, kulturalno-ideologicznym itp. Z obfitego dorobku Konferencji - z przemówień, ze spotkań i z samej Deklaracji wynika przeto, że BRICS Plus stoi zdecydowanie na gruncie realiów ludzkich, krajowych, regionalnych, kontynentalnych i globalnych, a nawet kosmicznych (np. demilitaryzacja kosmosu). Na tym polega jego siła i przewaga nad innymi instytucjami oraz organizacjami międzynarodowymi, z których żadna nie jest w stanie dorównać BRICS-owi Plus z jego kompleksowym podejściem do wszystkich żywotnych problemów współczesności oraz do przyszłej ewolucji cywilizacji ludzkiej. Deklaracja z New Delhi to nie tylko czysta teoria, lecz cenny drogowskaz wiodący ku możliwej praktycznej realizacji tego, co tak pilnie potrzebne jest człowieczeństwu.

W materiałach konferencyjnych można znaleźć wiele cennych wskazówek dotyczących współczesnych i przyszłych poczynąń dla dobra wspólnego. Na przykład podaję wybrane stwierdzenia prezydenta Xi Jinpinga: - rozwój to nasza pierwsza wizja służąca lepszej wspólnej przyszłości wszystkich ludzi (pięć lat temu prezydent zaproponował Global Development Initiative); - nie pozostawiamy nikogo w tyle; - BRICS Plus sprzyja bardziej dynamicznemu rozwojowi Globalnego Południa; - wartość obrotów handlowych w łonie BRICS Plus wyniosła 1,2 bln USD w roku 2024 i zwiększyła się 13-tokrotnie w okresie od 2003 roku; - nastąpiła nowa era w rozwijaniu współpracy pomiędzy państwami BRICS Plus, który znaczy więcej niż tylko poważny potencjał ekonomiczny. Np. w Deklaracji z New Delhi zawarty jest apel o zreformowanie wielostronnych instytucji międzynarodowych, łącznie ze „strukturalnym dostosowaniem Rady Bezpieczeństwa ONZ do obecnych realiów”.

W konkluzji: przez pryzmat dorobku XVIII Konferencji na szczycie BRICS Plus w New Delhi można wyrazić ostrożny acz uzasadniony optymizm, jeśli chodzi o dalszą ewolucję BRICS Plus na niwie globalnej oraz o efektywność jej działań dla dobra całej ludzkości. Dlatego ostrożny, że jeszcze nigdy w swej niedługiej historii ta Organizacja nie napotkała tak wielu poważnych trudności i przeciwności losu, jak obecnie. Trzeba to brać pod uwagę w okresie, kiedy BRICS Plus wkracza w kolejne „złote dziesięciolecie” swego owocnego istnienia i funkcjonowania. Było już wielu krytycznych analityków i komentatorów, szczególnie zachodnich, którzy wieszczili niezbyt dobrą przyszłość BRICS-u od samego początku, ale ich „prognozy” spełzły na niczym - jak widać. XVIII Konferencja na szczycie jest dobitnym świadectwem tego,

że jak się ma właściwy program, mechanizmy i środki jego realizacji oraz wolę polityczną, to można nawet czynić przysłowiowe „cuda” dla dobra całej ludzkości. Przy czym, w danym przypadku, owe „cuda” to wyniki realizacji humanistycznej lokalnej i globalnej polityki BRICS Plus, która cieszy się coraz większym poparciem społecznym; na przekór tym siłom, które preferowały i usiłują preferować nadal swe odwieczne anachronizmy: przemoc, wojny, hard power, wyzysk, kryzysy, głód, beznadziejność, nienawiść, poniżanie godności ludzkiej, patologie, pandemie itp. itd. BRICS Plus preferuje natomiast całkowicie odmienne ideały i cele. Będąc pod silnym wrażeniem XVIII Konferencji w Indiach wyrażam nadzieję, że może stanowić ona doniosły etap rozwojowy przed XIX Konferencją w Chinach, która uczyni niewątpliwie kolejny bardzo ważny krok na drodze człowieczeństwa ku lepszemu!

Sylwester Szafarz

- [1]. Opening Remarks by the Prime Minister during the 18th BRICS Summit Session (z Internetu);
- [2]. Full Text of China’s President Xi Jinping’s Speech at Session I of the 18th BRICS Summit (z Internetu);
- [3]. Address of the President of Russia at a Meeting of the 18th BRICS Summit (z Internetu);
- [4]. BRICS New Delhi Declaration - opublikowana na stronie internetowej Ministry of External Affairs, Government of India lub, po prostu, New Delhi Declaration (z Internetu).